

Η ιστορία των πραγμάτων

Ένα εργαστήριο για παιδιά ηλικίας 9+

Στόχοι:

- Να αντιληφθούν τα παιδιά το περιβαλλοντικό κόστος της υπερκατανάλωσης.
- Να συνειδητοποιήσουν την ιστορία των καταναλωτικών αγαθών και το κόστος που έχει το κάθε στάδιο παραγωγής για το περιβάλλον.
- Να εξοικειωθούν με την έννοια του οικολογικού αποτυπώματος.
- Να προσεγγίσουν το θέμα της άνισης ανάπτυξης στον πλανήτη.
- Να διαχωρίσουν τις επιθυμίες από τις ανάγκες τους και να συνειδητοποιήσουν τον ρόλο της διαφήμισης.
- Να επεξεργαστούν στάσεις φιλικές προς το περιβάλλον.
- Να διερευνήσουν εναλλακτικές επιλογές που έχουν ως καταναλωτές.
- Να εκτιμήσουν τη δύναμή του καταναλωτή.
- Να συνειδητοποιήσουν τις αξίες που συνεπάγονται οι καταναλωτικές επιλογές τους.

Διάρκεια: 2 διδακτικές ώρες.

Προετοιμασία:

Διαβάστε [εδώ](#) την ιστορία παρασκευής 1000 αλουμιένιων κουτιών.

Διαβάστε τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις ενός [hamburger](#) και ενός [T shirt](#).

Δείτε το [βίντεο](#) της ιστορίας παρασκευής των 1000 αλουμιένιων κουτιών που έφτιαξε για εμάς ο Μιχάλης Περιβολάρης, εθελοντής WWF Ελλάς.

Δείτε την παρουσίαση [Η ιστορία των πραγμάτων](#).

Προετοιμασία αίθουσας.

Βάζουμε τα θρανία και τις καρέκλες σε σχήμα Π ή σε ημικύκλιο. Χρειαζόμαστε ελεύθερο χώρο στη μέση για παιχνίδια.

Προβολέας και μηχάνημα αναμμένα, με την πρώτη διαφάνεια από την παρουσίαση powerpoint «[Η ιστορία των πραγμάτων](#)» στον προβολέα. Αφήνουμε να μπει φυσικό φως στην αίθουσα ώστε να βλέπουμε τη διαφάνεια αλλά και να βλέπουμε μεταξύ μας.

Υλικά:

Χαρτιά Α3 και μαρκαδόροι

Εικονο-ιστορία του αλουμιένιου κουτιού. Πατήστε [εδώ](#) να δείτε τις εικόνες. Επιλέξτε έως 10 εικόνες που να εικονογραφούν την ιστορία που διαβάσατε παραπάνω.

[Κάρτες](#) με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις κάθε σταδίου παραγωγής του αλουμιένιου κουτιού.

20 άδεια αλουμιένια κουτιά από αναψυκτικά.

Βήμα 1°. Εισαγωγή στο θέμα «Η ιστορία των πραγμάτων»

Προϋπόθεση για το εργαστήριο είναι να έχουν κατανοήσει τα παιδιά το θέμα «Κλιματική αλλαγή». Τους δείχνουμε την πρώτη διαφάνεια με τον τίτλο «Η ιστορία των πραγμάτων». Κινούμε το ενδιαφέρον των παιδιών ρωτώντας γιατί μας ενδιαφέρει η ιστορία των πραγμάτων, π.χ. ενός T shirt; Τι σχέση έχει με την κλιματική αλλαγή και την εξοικονόμηση ενέργειας; Μέσα από ερωταποκρίσεις φτάνουμε στην απάντηση «κάθε πράγμα κοστίζει σε ενέργεια και στο περιβάλλον γενικότερα.» «Κοιτάξτε γύρω σας στην αίθουσα. Υπάρχει τίποτα που να μην κόστισε ενέργεια για να κατασκευαστεί;»

Βήμα 2°. Το οικολογικό αποτύπωμα των T shirt – hamburger.

Εισάγουμε το παιχνίδι ως εξής: «Θα λέω κάτι και αν συμφωνείτε σηκώνετε το χέρι σας.»
Λέω προτάσεις:

- Μου αρέσει να βλέπω την Πάτυ στην τηλεόραση.
- Μου αρέσει να παίζω μπάλα.
- Μου αρέσουν οι πατάτες τηγανιτές.
- Μου αρέσει το ποδήλατο.
- Μου αρέσει το hamburger.
- Μου αρέσει να αγοράζω T shirt.

Σταθμίζουμε αν στα δυο τελευταία ερωτήματα έχουμε ισοκατανομή, αν βγαίνουν δυο περίπου ισάριθμες σε μέλη ομάδες. Αλλιώς χωρίζουμε τυχαία μικρές ομάδες και αναθέτουμε ένα από τα δυο θέματα: [T shirt](#) ή [hamburger](#).

Η αποστολή τους είναι να καταγράψουν τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις του προϊόντος. Ενθαρρύνουμε να σκεφτούν όλη τη διαδικασία παραγωγής και χρήσης του προϊόντος. Βεβαιωνόμαστε ότι καταλαβαίνουν τι εννοούμε και μετά περνάμε από τις μικρές ομάδες και βοηθάμε με ερωτήσεις (Από που παίρνουμε τον κιμά; Τι σχέση έχει με το περιβάλλον η εκτροφή της αγελάδας;) Αφού σκεφτούν λίγο μόνοι τους και καταγράψουν ιδέες σε χαρτιά A3 με μαρκαδόρους, ύστερα δίνουμε από μια φωτοτυπία από την *αντίστοιχη κάρτα*. Συμπληρώνουν την καταγραφή τους.

Η επόμενη αποστολή τους είναι να παρουσιάσουν με ευφάνταστο τρόπο το «οικολογικό αποτύπωμα» του προϊόντος (εξηγούμε τον όρο με απλά λόγια: οι επιπτώσεις που έχει η παραγωγή και κατανάλωση ενός προϊόντος στο περιβάλλον). Ζητάμε να κάνουν παρουσιάσεις με φαντασία και ουσία. Να ευαισθητοποιήσουν τους καταναλωτές αλλά και να δώσουν ρεαλιστικές λύσεις και προτάσεις. Μπορούν να κάνουν σκετσάκι, παντομίμα, τραγούδι, μια «αντι-διαφήμιση» σε πόστερ ή σποτ για τηλεόραση κλπ.

Ζητάμε από τις μικρές ομάδες να καθίσουν έτσι ώστε να βλέπονται και να συνεργάζονται. Αν θέλουν οι ομάδες σηκώνονται για πρόβα. Αν χρειάζεται εξηγούμε πώς δουλεύουμε σε ομάδες.

Επικρατεί δημιουργική αναταραχή. Περνάμε από τις ομάδες και βεβαιωνόμαστε ότι είναι σε καλό δρόμο. Συνήθως οι μαθητές αυτό-οργανώνονται αλλιώς βοηθάμε ενθαρρύνοντας να ορίσουν συντονιστή και να διατυπώνουν όλοι ιδέες

Του ορίζουμε τον χρόνο: 15'.

Βήμα 3. Παρουσιάσεις ομάδων.

Παρουσιάζουν οι ομάδες με τη σειρά. Τονίζουμε ότι παρακολουθούμε την ομάδα που παρουσιάζει με προσοχή και δεν ετοιμάζουμε τη δική μας παρουσίαση. Ζητάμε από την ομάδα

που παρουσιάζει να απευθύνεται στα άλλα παιδιά, στους υποψήφιους καταναλωτές, όχι στον εκπαιδευτικό.

Μετά από κάθε παρουσίαση υπογραμμίζουμε ξανά τα θέματα που έθιξαν και τους κινούμε το ενδιαφέρον για θέματα που δεν έθιξαν (συχνά π.χ. παραλείπουν το μεθάνιο από τα βοοειδή, το διοξείδιο του άνθρακα από τις μεταφορές των αγαθών από μακρινές χώρες ή το περιβαλλοντικό κόστος της συσκευασίας και της απόρριψης του προϊόντος).

Βήμα 4. Η παρουσίαση powerpoint *Η ιστορία των πραγμάτων*.

Μέσα από ερωταποκρίσεις. Επιμένουμε στο «αίνιγμα» της παιχνιδομηχανής (διαφάνεια αρ.14). Εδώ μπορούμε να αναφερθούμε στις συνθήκες της παράνομης ανακύκλωσης υπολογιστών στην Ινδία. Πώς χιλιάδες παιδιά σε φτωχογειτονίες της Ινδίας εισπνέουν τοξικά αποσυναρμολογώντας παλιούς υπολογιστές και προσπαθώντας να ανακτήσουν πολύτιμα μέταλλα και εξαρτήματα. Μια κακώς εννοούμενη ανακύκλωση ηλεκτρονικών...

Βήμα 5. Η ιστορία του αλουμινένιου κουτιού σε *εικονο-ιστορία*.

Κινούμε το ενδιαφέρον με ερωτήσεις όπως:

«Πόσα αναψυκτικά σε αλουμινένιο κουτί πίνετε την εβδομάδα; Πόσοι πίνετε τουλάχιστο ένα; Πόσοι πίνετε τουλάχιστο 3; Τουλάχιστο 5;»....

Καθώς σηκώνονται τα χέρια βλέπουμε την κατανάλωση κουτιών.

Συνεχίζουμε με 2 παιχνίδια:

Σηκώνονται τα παιδιά όρθια. Χωρίζονται σε δυο ομάδες με ίσο αριθμό παιδιών και μπαίνουν αντικριστά στη σειρά. Ο ένας δίπλα στον άλλο, ώμο με ώμο. Δίνουμε σε κάθε παιδί ένα ξυλάκι από σουβλάκι (ή από κινέζικο μαχαιροπίρουνο ή μολύβι). Δίνουμε στον πρώτο ένα αλουμινένιο κουτάκι άδειο. Πρέπει να το δώσει στον διπλανό του χρησιμοποιώντας μόνο το ξυλάκι του. Κι αυτός στον διπλανό του κοκ. Ποια ομάδα θα τελειώσει πρώτη;

Δεύτερο παιχνίδι. Δίνουμε από 10 κουτιά στην κάθε ομάδα. Ποια ομάδα θα φτιάξει έναν πύργο χωρίς να πέσει κανένα κουτί.

Μαζεύουμε τα κουτιά. Από τι υλικό είναι φτιαγμένα αυτά τα κουτιά; (Συνήθως τα παιδιά λένε αλουμίνιο οπότε ρωτάμε από πού παίρνουμε το αλουμίνιο.) Ποιο φαντάζεστε ότι είναι το οικολογικό αποτύπωμα του; Πάμε να δούμε την ιστορία της κατασκευής και της χρήσης του. Θα παρακολουθήσουμε την ιστορία παραγωγής 1.000 αλουμινένιων κουτιών αναψυκτικού.

Αν μπορούμε καθόμαστε στο πάτωμα σε ημικύκλιο. Μοιράζουμε ανακατεμένες τις εικόνες με την *ιστορία του αλουμινένιου κουτιού*. Μια εικόνα ανά 3-4 παιδιά. Ορίζουμε μια γραμμή στον κενό χώρο του πατώματος, ορίζουμε το σημείο της αρχής της ιστορίας. Εναλλακτικά αν μπορούμε κρεμάμε ένα σχοινί στην αίθουσα για να αναρτήσουμε με μανταλάκια τις εικόνες. Βοηθάμε κάνοντας την αρχή. Από τι υλικό κατασκευάζεται το αλουμίνιο; Βωξίτη. Που τον βρίσκουμε τον βωξίτη; Ποιος νομίζει ότι έχει εικόνα ορυχείων βωξίτη;

Στη συνέχεια ανεβαίνει όποια ομάδα νομίζει ότι έχει τη συνέχεια της φωτο-ιστορίας και την τοποθετεί δίπλα κ.ο.κ. (Είναι ένα είδος ιστοριογραφικής.) Σχολιάζουμε τις εικόνες, τις αναδιατάσσουμε ώστε να είναι στη σωστή σειρά. Κάποιες εικόνες μπορεί να μπουν σε περισσότερα από ένα σημεία (π.χ. το φορτηγό ή το εργοστάσιο). Δεν έχει σημασία, αρκεί να βγαίνει η ιστορία της παραγωγής σωστά.

Αφού φτιάξουμε την σειρά ρωτάμε ποιες επιπτώσεις στο περιβάλλον διακρίνουν και σε ποιο στάδιο παραγωγής; Εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα; Χρήση νερού; Απορρίμματα; Τοξικές και επικίνδυνες ουσίες;

Στη συνέχεια δίνουμε συμπληρωματικές εικόνες που δείχνουν νερό, CO₂ κλπ για να τις τοποθετήσουν σε όποια φωτογραφία-στάδιο παρασκευής νομίζουν. Πολλές εικόνες ταιριάζουν σε περισσότερα στάδια.

Προς το παρόν στην αλυσίδα έχουμε μόνο εικόνες.

Συνεχίζουμε δίνοντας και τις κάρτες που αναφέρουν τις επιπτώσεις στο περιβάλλον ανά στάδιο.

Παρατηρούμε την εικονο-ιστορία. Τι μας κάνει εντύπωση;

Ρωτάμε τι μπορούμε να κάνουμε για να αντιμετωπίσουμε το πρόβλημα της υπερκατανάλωσης και του μεγάλου οικολογικού αποτυπώματος της ανθρωπότητας από την κατανάλωση.

Βήμα 6. Οι λύσεις.

Επιστρέφουμε στις θέσεις μας. Σχολιάζουμε τη διαφάνεια με τα 3 R τονίζοντας ότι η ανακύκλωση δεν είναι Η λύση αλλά μια από τις λύσεις στο τριπτυχο reduce/reuse/recycle (Μείωση κατανάλωσης/ επαναχρησιμοποίηση/ ανακύκλωση) και επιμένουμε στη μείωση της κατανάλωσης.

Συζητάμε τον διαχωρισμό επιθυμιών από τις ανάγκες μας και πώς μπορεί η διαφήμιση να προβάλλει τις επιθυμίες ως ανάγκες.

Πώς μπορούμε να είμαστε υποψιασμένοι καταναλωτές και να κάνουμε σωστές επιλογές; Τι δύναμη έχουμε ως καταναλωτές;

Βήμα 7. Προεκτάσεις.

Η κάθε ομάδα αναλαμβάνει να φτιάξει την ιστορία και το οικολογικό αποτύπωμα ενός προϊόντος. Επιλέγουν τα παιδιά ένα προϊόν της αρεσκείας τους και τους ζητάμε (α) να κάνουν έρευνα (β) να εμπλέξουν κι άλλες τάξεις και όλο το σχολείο αν γίνεται και (γ) να παρουσιάσουν με ευφάνταστο τρόπο τη δουλειά τους (κόμικς, φωτο-ιστορία, αφίσα, θεατρικό, μουσική, powerpoint κλπ). Στόχος να ευαισθητοποιήσουμε και άλλους για την υπερκατανάλωση.

Ορίζουμε προθεσμία υποβολής εργασιών και παρουσιάσεων. Πρόβα και παρουσίαση σε όλο το σχολείο.

Δείτε ακόμη: <http://www.storyofstuff.com/>